

Soru:

Mehmet ÖZÇELİK tarafından yazıldı.

Pazartesi, 28 Mart 2011 13:24 - Son Güncelleme Pazartesi, 28 Mart 2011 14:16

Soru:"Kalpler Allah'ın iki parmağı arasındadır. Onları dilediği gibi evirip çevirir"

Hadisi Şerifini düşünürsek,

- 1. Bu hadisin kaynağı nedir?**
- 2. Nasıl anlamalıyız? Örneklerle açılar mısınız?**
- 3. İnanıldıktan sonra kafir olan birinin bu hale gelmesi Hakkın takdiri ise, neden cehenneme gidecektir?**

Cevap:Müslim-in Kader bölümünde zikredilen hadiste:" (2654) Bana Züheyr h. Harb ile İbnü Nümeyr ikisi birden El-Mukrî'den rivayet ettiler. Züheyr dedi ki: Bize Abdullah b. Yezîd El-Mukrî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hayve rivayet etti. (Dedi ki) : Bana Ebû Hâni' haber verdi. Kendisi Ebû Abdırrahman El-Hubulî'den, o da Abdullah h. Aitit b. Âs'dan dinlemiş. O da Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) den şöyle buyururken dinlediğini söylemiş:

«Şüphesiz ki, bütün Âdemoğullarının kalpleri bir kalp gibi Rahmanın parmaklarından iki parmak arasındadır. Onu dilediği yere çevirir.»

Bundan sonra Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem):

«Allahım! Ey kalpleri çeviren! Bizim kalblerimizi taâtına çevir!» diye dua etmiş.

Yani el ifadesi mecaz olarak zikredilmektedir.Bundan kasıt; Allah Teâlâ kullarının kalblerinde mutasarrıftır. Onları dilediği gibi idare eder. Ona hiç bir şey mâni olamaz, demektir.

Soru:

Mehmet ÖZÇELİK tarafından yazıldı.

Pazartesi, 28 Mart 2011 13:24 - Son Güncelleme Pazartesi, 28 Mart 2011 14:16

*** (4831)- İbnu Amr İbni'l-As (radiyallahu anhümâ) anlatıyor: "Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm), elinde iki kitap olduğu halde yanımıza geldi ve:**

"Bu iki kitap nedir biliyor musunuz?" buyurdular. Cevaben:

"Hayır, ey Allah'ın Resulü! bilmiyoruz. Ancak bildirmenizi istiyoruz!" dedik. Bunun üzerine sağ elindeki göstererek:

"Bu Rabbül alemin'den (gelmiş) bir kitaptır. İçerisinde cennet ehlinin isimleri mevcuttur. Hatta onların babalarının ve kabilelerinin isimleri de mevcuttur ve sonunda da icmal yapmıştır. Bunlara asla ne ilave yapılır, ne de onlardan eksiltmeye yer verilir. Hiç değişmeden ebedî olarak sabit kalır" buyurdular. Sonra sol elindeki göstererek:

"Bu da Rabbül alemin'den bir kitaptır. Bunun içinde de ateş ehlinin isimleri, onların atalarının isimleri ve kabilelerinin isimleri vardır. En sonda da icmallerini yapmıştır. Bunlara asla ne ziyade yapılır, ne de eksiltmeye yer verilir!" buyurdular. Ashabı sordu:

"Öyleyse ey Allah'ın Resulü, niye amel ediliyor? Madem ki her şey önceden olmuş bitmiş, yazılmış ve artık yazma işinden fariğ olunmuş (bir daha yapma gayreti de niye)?"

Resulullah şu cevabı verdi:

"Siz amelinizle doğruyu ve istikameti arayın! İtidali koruyun. Zîra, cennetlik olan kimsenin ameli, cennet ehlinin ameliyle sonlanır; (daha önce) ne çeşit amel yapmış olursa olsun. Keza cehennemlik olanın ameli de cehennem ehlinin ameliyle sonlanır, hangi çeşit amel ile amel etmiş olursa olsun!"

Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm), sonra elindeki kitapları atıp, elleriyle işaret ederek

Soru:

Mehmet ÖZÇELİK tarafından yazıldı.

Pazartesi, 28 Mart 2011 13:24 - Son Güncelleme Pazartesi, 28 Mart 2011 14:16

dedi ki:

"Rabbiniz kullardan artık fariğ oldu, bir kısmı cennetlik, bir kısmı da cehennemlidir."

[Tirmizî, Kader 8, (2142).] [\[1\]](#)

AÇIKLAMA:

1- Hadis, Cenab-ı Hakk'ın ezelden herşeyi bilmesi sebebiyle, insanların ne yapacağını önceden bilip iyi amel işleyerek cennete gidecekleri bir deftere, kötü amel işleyerek cehenneme gidecekleri de ikinci bir deftere yazdığını, ilm-i İlahînin sabit olması sebebiyle bu yazıların hiç değişmeyeceğini belirtiyor.

Ashab bu açıklama üzerine: "Madem ki her şey önceden yazılmış, bunun değişmesi de mümkün olmayacağına göre, sanki kendimize kader tayin ediyormuş gibi gayrete düşmemizin, amel işlememizin ne gereği var?" mânasında, tabii olarak herkesin içine gelen soruyu soruyorlar. Resulullah bu soruya: "Siz, sizce meçhul olan kaderdeki yazınızla amel etmeye kalkmayın. Siz sizden isteneni yapmaya gayret edin. Allah sizi sizden istenene uyup uymadığınıza göre hesaba çekecek. Öyleyse siz ifrat ve tefrite gitmeden emredilen doğruyu işlemeye çalışın, cennetlik ve cehennemlikler, en sonunda kaderlerindeki amele muvaffak edileceklerdir. Hüküm, en son amellerine göre olacaktır. Bilmediğiniz kaderi düşünmeden, size öğretilen bu esasa uygun olarak çalışın, sonunuzun iyi amelle kapanması için gayret sarfedin!" mânasında olmak üzere "Siz amelinizle doğruyu ve istikameti arayın, i'tidali koruyun. Zîra cennetlik olanın ameli cennet ehlinin ameliyle sonlanır.." buyurur.

2- Bazı alimler eldeki iki kitabı "iki maddi kitap" olarak anlarken diğer bazıları bunun mecaz olduğuna hükmetmiştir. Ancak, mecaza hamletmeyi gerektiren bir suubet mevcut değildir. [\[2\]](#)

* (4832)- Hz. Ali (radiyallahu anh) anlatıyor: "Biz bir cenaze vesilesiyle Bakiu'l-Garkad'da idik. Derken yanımıza Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm) çıkageldi ve oturdu. Biz de etrafında (halka yapıp) oturduk. Elinde bir çubuk vardı. Çubuğuyla yere birşeyler çizmeye başladı. Sonra:

Soru:

Mehmet ÖZÇELİK tarafından yazıldı.

Pazartesi, 28 Mart 2011 13:24 - Son Güncelleme Pazartesi, 28 Mart 2011 14:16

"Sizden kimse yok ki, şu anda cennet veya cehennemdeki yeri yazılmamış olsun!" buyurdular. Cemaat:

"Ey Allah'ın Resulü, dedi. Öyleyse hakkımızda yazılmasına itimad edip ona dayanmayalım mı?"

"Çalışın, buyurdular. Herkes kendisi için yaratılmış olana erecektir. Cennetlik olanlar, saadet(e götüren) amelde (muvaflak) olacaktır. Şekavet ehli olanlar da şekavet(e götüren) amelde (muvaflak) olacaktır!"

Sonra şu ayeti tilavet buyurdular. (Meal): "Kim bağışta bulunur, günahından kaçınır ve dinin en güzelini tasdik ederse, biz de ona hayır ve kolaylık yolunu kolaylaştırırız" (Leyl 5-7), [Buharî, Tefsir, Leyl, Cenaiz 83, Edeb 120, Kader 4, Tevhid 54; Müslim, Kader 6, (2647); Ebu Davud, Sünnet 17, (4694); Tirmizî, Kader 3, (2137) Tefsir, Leyl, (3341).] [\[3\]](#)

3. (4833)- Hz. Cabir (radiyallahu anh) anlatıyor: "Sürâka İbnu Malik İbnu Cu'şem (radiyallahu anh) gelerek sordu:

"Ey Allah'ın Resulü! Bize dinimizi açıkla. Sanki yeni yaratılmış gibiyiz. Şimdi amel ne husustadır: Kalemlerin kuruduğu, miktarların kesinleştiği şeylerde mi, yoksa istikbale ait şeylerde mi çalışacağız?"

"Hayır (istikbale ait şeylerde değil). Bilakis kalemlerin kuruduğu, miktarların cereyan ettiği (kesinleştiği hususta!" buyurdular. Sürâka tekrar:

"Öyleyse niye amel edelim (boşa zahmet çekelim)?" diye sordu. Aleyhissalâtu vesselâm:

"Çalışın! Herkes yaratıldığı şeye erecektir! Herkes, (yazıldığı) ameliyle amel olacaktır!"

Soru:

Mehmet ÖZÇELİK tarafından yazıldı.

Pazartesi, 28 Mart 2011 13:24 - Son Güncelleme Pazartesi, 28 Mart 2011 14:16

buyurdular." [Müslim, Kader 78, (2648).] [4]

AÇIKLAMA:

1- Kaydedilen iki hadis, birbirini tamamlar. İbnu Hacer'e göre, bunlar aynı hususta farklı kimselerin sorularıdır. Tîbî, Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm)'ın soruya hakimane bir üslupla cevap verdiğini belirttiikten sonra, bu cevapta muhatapların, ameli terketmekten men edildiğini, kula vacip olan ibadetlerin yapılmasının emredildiğini, gayba müteallik durumlarda tasarruftan zecredildiğini; netice olarak da ne ibadetin ve ne de ibadeti terketmenin cennete veya cehenneme girmeye yegane sebep olmayacağını, bilakis bunların sadece birer alâmet olacaklarının ifade edildiğini söyler.

2- Hadisten alimler başka hükümler de çıkarmışlardır:

*** Mezarın yanında oturmak caizdir.**

*** Mezarın yanında ilim konuşulabilir, mev'ize yapılabilir.**

*** Ehl-i Sünnete göre, şekavet ve saadet, Cenab-ı Hakk'ın ezeldeki takdiri ile cereyan eder.**

*** Cebriye'nin "vukuat cebirle, kerhen olur" iddiası yanlıştır. Çünkü, müyesser olmada (erme'de) cebir yoktur. Kişinin teysir yoluyla bir şeyi yapmasında ikrah yoktur.**

*** Bu hadisten hareketle, dünyada şaki ve saidin bilinebileceğine hükmedilmiştir. Tıpkı bir kimsenin doğru sözlülükle veya aksiyle iştihârı gibi. Çünkü amel, bu hadisin zahirine göre, cezaya emaredir. Ancak, bazı rivayetler, takdirin gereği, bu zahirî amelin, bazan aksine inkılab edeceğini ifade etmektedir. Ancak esas olan şudur: Amel alâmet ve emaredir, zahire göre hükmedilir, batınî durum Allah'a bırakılır.**

Soru:

Mehmet ÖZÇELİK tarafından yazıldı.

Pazartesi, 28 Mart 2011 13:24 - Son Güncelleme Pazartesi, 28 Mart 2011 14:16

Hattabî der ki: "Aleyhissalâtu vesselâm vukua gelen hâdiselerin önceden yazıldığını haber verince kadere yapışıp ameli terketmek isteyenler bu takdiri kendilerine hüccet yapmak istediler. Bunun üzerine Aleyhissalâtu vesselâm, burada biri diğerini iptal etmeyen iki şeyin varlığını onlara bildirdi:

1) Batın: Bu Rububiyyetin hükmünde ille-i mucibedir (gerekli kılan sebep)

2) Zahir: Kulluk hakkında alâmet-i lazimedir (gerekli alâmet). İşte bu, neticeleri bilmede bir emaredir. Ancak kesin durumu ifade etmez. Bu sebeple Aleyhissalâtu vesselâm herkesin yaratıldığı şeye müyesser olacağını (ereceğini), peşin yaptığı (acil) amelinin ileride kavuşacağı şeye delil olduğunu beyan etmiştir. Bunun benzeri rızıktır. Kesbi emretmiş olduğu halde rızkın Allah tarafından verildiği, garantilendiği ifade edilmiştir. Ecel bir başka örnektir: "Tedaviye izin verildiği halde ecelin değişmeyeceği belirtilmiştir."

Not: Bazı alimler, Kaderiye mezhebinin kalbe atacağı şüpheden kurtulmak için şöyle muhakeme etmek gerektiğini belirtirler: "Allah bize amel etmeyi emretti ve bize, bu emre imtisal etmek vacip oldu. Allah'ın takdirleri bize gaib kılınması sebebiyle onları delil yapmak da mümkün değil. Meşietinde geçmiş şeye, amel bir alâmet kılınmıştır. Öyleyse, kim ondan yüz çevirirse dalalet düşer ve sapır. Çünkü kader, Allah'ın esrarından bir sırdır. Kendinden başka kimse ona muttali olamaz." [\[5\]](#)

***(4844)- Hz. Ebu Hüreyre (radıyallahu anh) anlatıyor: "Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki:**

"Hz. Adem ve Musa aleyhimassalam münakaşa ettiler. Musa, Adem'e:

"İşlediğin günahla insanları cennetten çıkararak ve onları şekavete (bedbahtlığa) atan sensin değil mi!" dedi. Adem de Musa'ya:

"Sen, Allah'ın risalet vermek suretiyle seçtiği ve hususi kelamına mazhar kıldığı kimse ol da, daha yaratılmamdan [kırk yıl] önce Allah'ın bana yazdığı bir işten dolayı beni ayıplamaya kalk (bu olacak şey değil)!" diye cevap verdi." Resulullah devamla dedi ki:

Soru:

Mehmet ÖZÇELİK tarafından yazıldı.

Pazartesi, 28 Mart 2011 13:24 - Son Güncelleme Pazartesi, 28 Mart 2011 14:16

"Hz. Adem Musa'yı ilzam etti!" [Buhârî, Kader 11, Enbiya 31, Tefsir, Taha 1, 3, Tevhid 37; Müslim, Kader 13, (2652); Muvatta, Kader 1, (2, 898); Ebu Davud, Sünnet 17, (4701); Tirmizî, Kader 2, (2135).] [\[6\]](#)

AÇIKLAMA:

1- Bu rivayette mevzubahis olan münakaşa hâdisesinin zamanı ve yeri hususunda farklı mütalaalar ileri sürülmüştür:

* Bazı alimler: "İstikbale matuftur. Yani ahirette cereyan edecektir. Vukua geleceği kesin olduğu için mazi sigasıyla vürud etmiştir" demiştir.

* Bazı alimler, dünyada ve Hz. Musa devrinde cereyan ettiğini, Cenab-ı Hak, Hz. Musa'nın Adem aleyhisselam'ı görme talebi üzerine, onu dirilterek karşılaştırmış olabileceğini söylemiştir.

* Bazı alimler, bu iki peygamberin berzah aleminde karşılaşmış olabileceklerini söylemiştir. Bu durumda Hz. Musa'nın vefatından sonra ruhları semada karşılaşmış olmalıdır.

* İbnu'l-Cevzî, bunun bir darb-ı mesel olabileceği ihtimali üzerinde de durmuştur. Bu durumda mâna şudur: "Eğer onlar karşılaşırsalardı, aralarında böyle bir tartışma geçecekti. Bu temsilde Hz. Musa'nın zikredilmiş olması, ağır tekliflerle gönderilen ilk peygamber olması sebebiyledir."

Haberin izhar ettiği müşkilatı gözönüne alan İbnu'l-Cevzî der ki: "Bu haber, sahih bir hadisle sabit olması sebebiyle, mahiyetine muttali olunamasa bile, inanılması gereken hususlardandır. Mânasının hakikatını kavrayamamış olsak bile kabul etmemiz gereken meselelerin ilki bu değildir. Kabirdeki azab ve nimetle ilgili haber bunlardan bir diğeridir. Herhangi bir meselenin izahını yapmakta müşkilat çekecek olsak geriye teslim olmak

Soru:

Mehmet ÖZÇELİK tarafından yazıldı.

Pazartesi, 28 Mart 2011 13:24 - Son Güncelleme Pazartesi, 28 Mart 2011 14:16

kalır." İbnu Abdilberr der ki: "Buna göre bu çeşit meselelerde teslim esastır. Tahkik etmek için üzerinde durulmaz. Zîra bu çeşit meselelerde bize pek az bir ilim verilmiştir."

2- Sadedinde olduğumuz rivayette, Hz. Adem'in kaderinin yaratılmazdan önce yazıldığı mevzubahistir. Bir başka rivayette 40 yıl önce sarahati vardır. İbnu't-Tîn: "Kırk yıldan murad, her ayet-i kerimede geçen "Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım" (Bakara 30) ifadesi ile Hz. Adem'e ruhun üflenmesi arasında geçen müddettir." Bazıları: "Bu müddetin başlangıcı levhalara yazılma zamanıdır. Sonu da Hz. Adem'in yaratılma zamanıdır" demiştir. İbnu'l-Cevzî der ki: "Allah'ın kadim olan ilmi, ma'lumatın tamamını mahlukatın hiçbirini yaratılmazdan önce kuşatmış idi. Ancak bunları farklı zamanlarda yazdı. Nitekim Sahih-i Müslim'de gelmiştir ki: "Allah miktarları, arz ve semavatı yaratmazdan elli bin yıl önce takdir etmiştir." Öyleyse, bilhassa Hz. Adem'in kıssasının, yaratılışından kırk yıl önce yazılmış olması caizdir. Bu miktar, ona ruh üflenmezden önce toprak olarak bekleme müddeti de olabilir, bu da caizdir. Nitekim yine Sahih-i Müslim'de geldiğine göre, Hz. Adem'in toprak halinde şekillenmesi ile ona ruhun üflenmesine kadar kırk yıl müddet geçmiştir. Bu hal, bir küll olarak miktarların semavat ve arzın yaratılışından elli bin yıl önce yazılmış olmasına muhalefet etmez."

Mâzirî de şunu söyler: "Zahir o ki: Bundan murad Allah bunu, Hz. Adem'in yaratılışından kırk yıl önce yazmış olmasıdır. Fakat bundan şunun kastedilmiş olması muhtemeldir; "Allah bunu meleklerle izhar etti veya bu tarihi izafe ettiği bir fiilde bulundu. Aksi takdirde Allah'ın meşietini ve takdiri kadimdir." En doğrusu da şudur: Hz. Adem'in "Allah bunu, beni yaratmazdan önce bana takdir buyurdu" şeklindeki sözü ile "Tevrat'ta bunu yazdı" demeyi kastetmiş olmasıdır. Çünkü bir başka rivayette şöyle gelmiştir: "Hz. Adem, Musa'ya sordu: "O yaptığın işin üzerime yazılması işinin, Tevrat'ta yaratılmamdan kaç yıl önce vuku bulduğunu gördün?" Hz. Musa: "Kırk yıl!" diye cevap verdi."

Nevevî der ki: "Onun takdirinden murad Levh-i Mahfuz'a veya Tevrat'a veya Elvah'a yazılmasıdır. Kaderin kendisinin kastedilmesi caiz değildir. Çünkü o, ezeldir. Hak Teala hazretleri, vukua gelecek hadiseleri ezelden beri murad etmiştir." [\[7\]](#)

3- HADİSTEN ÇIKARILAN BAZI HÜKÜMLER:

*** Kadı İyaz der ki: "Hadiste, Ehl-i Sünnet'in "Hz. Adem'in çıkarıldığı cennet, müttakilere vaadedilmiş olan ve ahirette girecekleri ebediyet cennetidir" iddiasına hüccet var. Mu'tezile ve başka bazıları ise, o cennetin başka bir cennet olduğunu iddia ederler.**

Soru:

Mehmet ÖZÇELİK tarafından yazıldı.

Pazartesi, 28 Mart 2011 13:24 - Son Güncelleme Pazartesi, 28 Mart 2011 14:16

Onlardan bazıları daha da ileri gidip, o cennetin yeryüzünde olduğunu ifade etmiştir.

* Hadis, hakkın ortaya çıkması için yapılacak münazarada delil ve hüccetler getirmenin, bunların açıklık kazanması için tevbih ve ta'rizde bulunmanın meşru olduğunu; levmin, bilen ve anlayan kimseye kendisinde bu hallerin bulunmadığı kimselere nisbetle daha ağır geldiğini göstermektedir.

* Kişi kendinden büyükle, evlad babasıyla münazara edebilmektedir. Ancak bunun meşru olması için, münazarada hakkın ortaya çıkması veya ilmin artması veya meselenin inceliklerine vukufiyet kazanılması gayesi güdülmelidir.

* Ehl-i Sünet için kaderin varlığı ve kulların fiillerinin yaratılması gibi hususlara hüccet mevcuttur.

* Kişinin normalde hoş karşılanmayacak bazı davranışları, öfke ve üzüntü gibi bazı hallerinde hoş karşılanabilir. Bilhassa, öfkeli ve hiddetli bir tabiata sahip olanlar daha çok müsamaha ile karşılanır.

Nitekim hadiste münazara esnasında inkarcılık hali galebe çalmış olan Hz. Musa'ya, Hz. Adem aleyhisselam, babası olmasına rağmen, sadece ismiyle hitap etmiş, ona bu halin dışında yer vermeyeceği şeylerle hitap etmiş, bununla birlikte Hz. Musa'nın faziletini ikrar etmiş, sonra münazarasına devam edip, onun şüphesini bertaraf edecek kendi hüccetlerini beyan etmiştir. [\[8\]](#)

*Bediüzzaman Hazretleri 26.Sözde genişçe kaderi izahla beraber kaderi;'İlim maluma tabidir.'ifadesiyle;her şey Allahın bilgisi dahilindedir.Kudreti ile vücuda gelir.

Bilme olayı bilinene tabi olmaktadır.Yani Allah bizim bir şeyi yapacağımızı bildiğinden dolayı biz yapmamaktayız belki yapacağımızı sonsuz ilmiyle bildiğinden dolayı yazmaktadır.

Soru:

Mehmet ÖZÇELİK tarafından yazıldı.

Pazartesi, 28 Mart 2011 13:24 - Son Güncelleme Pazartesi, 28 Mart 2011 14:16

Kaba ifadeyle;Allah bize uyararak,-Ey kulum sen ne yaparsan ben onu yazarım.Yoksa ben ne yazarsam sen onu yaparsın-dememektedir.

İrademize taalluk eden tüm fiillerde Allahın yazması,kulun yapmasına taalluk etmektedir.

Tıpkı öğrenci ne alırsa öğretmenin de not defterine onu yazması gibidir.Yoksa öğretmen ne yazarsa öğrenci onu alıyor veya alır demek değildir.Eğer öyle olsaydı imtihanın manası kalmaz veya öğretmen herkese yüksek bir puan yazdığında otomatikman herkesinde mecburen o yüksek puanı alması gerekirdi.

Güneşin doğması bizim bilmemiz ile alakalı değildir.Onun doğmasına göre biliriz.Akıllı olan bizler,düşünmeyen güneşe uyararak,ona göre karar veririz.

Allah insanın iradesine tüm kâinatın fevkinde bir değer vermektedir.Her sorumlulukla alakalı fiil insan iradesiyle birebir bağlantılıdır.

Zaten eğer insan iradesiyle yapmamış olsaydı vicdan azabı çekmez,haşa-Allah adalet etmemiş,imtihan anlamsızlaşmış,cennet-cehennemin olması önemsiz olmuş,yaratıştan amaç gerçekleşmemiş olurdu. [\[9\]](#)

MEHMET ÖZÇELİK

28-03-2011

Soru:

Mehmet ÖZÇELİK tarafından yazıldı.

Pazartesi, 28 Mart 2011 13:24 - Son Güncelleme Pazartesi, 28 Mart 2011 14:16

[1] İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 13/544-545.

[2] İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 13/545-546.

[3] İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 13/546-547.

[4] İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 13/547.

[5] İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 13/548-549.

[6] İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 14/29.

[7] İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 14/29-31.

[8] İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 14/31.

[9] Daha geniş bilgi için bak. http://www.tesbitler.com/index.php?option=com_content&view=article&id=595:kadere-man&catid=105:kadere-man&Itemid=27

http://www.tesbitler.com/index.php?option=com_content&view=category&id=105:kadere-man&Itemid=27&layout=default